

УДК 343.92

Дмитро Олександрович ДУБОВИЙ,

старший викладач кафедри

кримінального права та процесу факультету № 3

Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького;

Юлія Петрівна СТЕПАНОВА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального права та процесу факультету № 3

Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

БЕЗРОБІТНІСТЬ ЯК УРАЗЛИВИЙ СТАН ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРОЦЕС ВІКТИМІЗАЦІЇ ЖЕРТВ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

На превеликий жаль сьогодні ми змушені говорити про віктимізацію населення в контексті уразливого стану адже стрімкі зміни в політичному, соціальному та економічному житті нашого суспільства, соціальна та економічна нестабільність, слабка соціальна підтримка держави призводить до збільшення кількості безробітних. У визначенні уразливого стану якій виказаний у примітці 2 до статті 149 КК України використовується поняття «збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин», Гришук В.К. серед можливих різновидів даних обставин виокремлює: «...втрату винним роботи; складні житлові умови;... важкий матеріальний стан...» [1, с. 167]. Так до прикладу у повідомленні відділу комунікації поліції Київської області: троє українців спільно з громадянином КНР вербували, а потім переправляли через кордон України молодих дівчат, які перебували в уразливому стані та скрутному матеріальному становищі, по даному факту було відкрито кримінальне провадження за ч. 2 ст. 149 КК України [2]. Відсутність коштів для прожиття фактично породжує скрутне матеріальне становище змушує до пошуку роботи за кордоном, що в свою чергу є благоприємним фактором для осіб які займаються торгівлею людьми. Рівень офіційно зареєстрованої безробітної частини населення працездатного віку (в середньому за період) у процентах до економічно активного населення працездатного віку за офіційними даними у 2017 році становив 2,1 % [3], за січень-вересень 2018 року 840 429 осіб мали статус безробітного [4].

І. В. Фролова у сенсі кримінальних справ про торгівлю людьми відокремлює три групи потерпілих серед яких є особи, які виявляють дещо провокуючу поведінку – це особи, які своїм способом життя, інтересами, життєвими установками, поведінкою звертають на себе увагу злочинців, що займаються таким кримінальним бізнесом, і відповідно входять до «групи ризику». До таких, наприклад, можуть відноситись:

– безробітні молоді жінки і чоловіки привабливої зовнішності, які намагаються зробити кар'єру в сфері модельного або шоу бізнесу, і при цьому не оцінюють власних здібностей, звертаються в малознайомі організації цього профілю, погоджуються на авантюрні пропозиції;

– жінки (часто без вищої освіти і відповідної спеціальності), що шукають високооплачувану роботу за кордоном, при цьому звертаються в сумнівні агентства з працевлаштування або до малознайомих осіб, що беруться оформлювати документи і організовувати виїзд в іншу країну;

– молоді вродливі жінки, які звертаються до шлюбних агентств, маючи мету одружитися з заможним громадянином іншої держави, і виїхати до нього на постійне місце проживання [5, с. 1066].

Безробіття, зниження обсягів виробництва, незадовільні умови праці, низький рівень заробітної плати ті інші негативні фактори не лише обумовили погіршення матеріального становища значної частини населення але й негативно позначились на криміногенній ситуації в державі. Безробіття була є та буде однією із передумов виникнення уразливого стану на боці потенційного потерпілого від торгівлі людьми адже дана проблема не виникла вчора, скрутна економічна ситуація переслідує нашу країну фактично з часів її незалежності. В підкріплення того, що безробіття є проблемою нашої країни, можна згадати один із проєктів який проводився в Україні під назвою «Жертви мовчання» що було створено у 2000 році Міжнародною громадською організацією «Інтерньюз-Україна» за підтримки Міжнародної організації з міграції, де серед одних знімальних епізодів, місцем зйомки якого виступало село у Закарпатті а об'єктом зйомки були розбиті дороги, покинуті будинки, розваги молодих людей – вечірні танці та ігри, причиною виїзду з даної місцевості було саме відсутність роботи, перспектив [6, с. 133].

Висновок. Торгівля людьми серед злочинних діяння, що передбачені Кримінальним кодексом України (далі – КК України) є одним з найжорстокіших форм порушення основних прав і свобод людини. Незалежно від виду експлуатаційної мети, торгівля має тяжкі, а часом фатальні наслідки для постраждалих осіб. Злочин торгівлі людьми постійно еволюціонує услід за прагненнями злочинців отримати найвищі прибутки від експлуатації постраждалих. Варто більш серйозніше звернути увагу на ринок праці та рівень оплати праці адже рівень життя в більшому залежить від отримуваної заробітної плати яка в своїй більшості є не достатньою а в деяких випадках взагалі не відповідає своїм розміром до цінової політики яка існує в нашій країні (починаючи з оплати комунальних послуг закінчуючи задоволенням своїх власних потреб (харчування, купівлі різноманітних речей для власного побуту та ін.).

Також не мало важливим є рівень поінформованості населення яке має бажання на трудову еміграцію (в частині знання

законодавства з приводу запобігання торгівлі людьми та тих правоохоронних органів що здійснюють таку протидію в Україні та тієї країни в яку вони емігрують), це в свою чергу надасть змогу особам, які стали жертвою торгівлі людьми знати як діяти і куди звертатись, щоб запобігти подальшій реалізації мети експлуатації яку переслідують суб'єкти торгівлі людьми. Якщо особа вчасно усвідомить свою надмірну віктимність, то може з часом засвоїти таку поведінку яка б надала можливість запобігти їй стати жертвою. Засвоєння правил і прийомів фізичного і психічного захисту, поінформованість про типові ситуації-пастки, які створюють злочинці для обраних жертв, відвернули б чимало злочинних посягань. Ось чому вельми актуальним стає широкомасштабне державне віктимологічне виховання населення України.

Список бібліографічних посилань

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 7-ме вид., переробл. та допов. Київ : Юридична думка, 2010. 1288 с.

2. За продаж українок у сексуальне рабство до Китаю поліцейські Київщини затримали групу сутенерів / Офіційний веб сайт Національної поліції Київської області. URL: <https://kv.npu.gov.ua/news/Informacziya/zaproдах-ukrainok-u-seksualne-rabstvo-do-kitayu-policzejski-kijivshhini-zatrimali-grupu-suteneriv/> (дата звернення: 28.10.2018).

3. Основні показники ринку праці (шоквартально, кумулятивно з початку року) / Офіційний веб сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 28.10.2018).

4. Дані щодо кількості зареєстрованих безробітних та надання їм послуг, а також кількості зареєстрованих вакансій (січень-вересень 2018 року) / Державна служба зайнятості URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/1-dani-shchodo-kilkosti-zareyestrovanyh-bezrobitnyh-ta-nadannya-yim-poslug-takozh> (дата звернення: 28.10.2018).

5. Фролова І. В. Про віктимність потерпілих у механізмі торгівлі людьми та її врахування на досудовому слідстві. *Форум права*. 2011. № 1. С. 1065-1067. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_1_171 (дата звернення: 28.10.2018).

6. Висвітлення в засобах масової інформації проблеми торгівлі людьми : посібник для журналістів // Офіційний Інтернет портал Дніпровська районна в місті Києві Державна адміністрація. URL: <https://dnipr.kievcity.gov.ua/files/2015/4/27/zmi.pdf> (дата звернення: 28.10.2018).

Одержано 31.10.2018